

ISSN 2181-6883

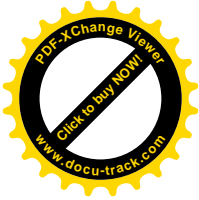
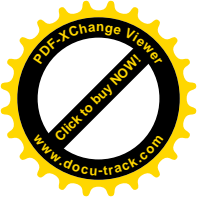
PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

**MAXSUS SON
(2020-yil, dekabr)**

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2020

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal 2020, Maxsus son

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrda qarori bilan **pedagogika** va **psixologiya** fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2001-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 6 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2016-yil 22-fevral № 05-072-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy
Elektron manzil: ped_mahorat@umail.uz

TAHRIR HAY'ATI:

Bosh muharrir: Adizov Baxtiyor Rahmonovich – pedagogika fanlari doktori, professor

Bosh muharrir o'rinbosari: Navro'z-zoda Baxtiyor Negmatovich – iqtisod fanlari doktori, professor

Mas'ul kotib: Hamroyev Alijon Ro'ziqulovich – pedagogika fanlari doktori, dotsent

Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisod fanlari doktori

Begimqulov Uzoqboy Shoyimqulovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Mahmudov Mels Hasanovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Choriyev Abdushukur Choriyevich, pedagogika fanlari doktori, professor

Yanakiyeva Yelka Kirilova, pedagogika fanlari doktori, professor (N. Rilski nomidagi Janubiy-G'arbiy Universitet, Bolgariya)

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Mahmudova Muyassar, pedagogika fanlari doktori, professor

Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor

Jabborov Azim Meyliqulovich, psixologiya fanlari doktori, professor

Sunnatova Ra'no Izzatovna, psixologiya fanlari doktori, professor

Kozlov Vladimir Vasilyevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Yaroslavl davlat universiteti, Rossiya)

Morogin Vladimir Grigoryevich, psixologiya fanlari doktori, professor (Xakassiya davlat universiteti, Rossiya)

Belobrikina Olga Alfonsasovna, psixologiya fanlari nomzodi, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti, Rossiya)

Chudakova Vera Petrovna, psixologiya fanlari nomzodi (Ukraina pedagogika fanlari milliy akademiyasi, Ukraina)

Tadjixodjayev Zokirxo'ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Axmedova Shoiri Ne'matovna, filologiya fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Hayitov Shodmon Axmadovich, tarix fanlari doktori, professor

To'rayev Halim Hojiyevich, tarix fanlari doktori, professor

Mirzayev Shavkat Mustaqimovich, texnika fanlari doktori, professor

Mahmudov Nosir Mahmudovich, iqtisod fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisod fanlari doktori, professor

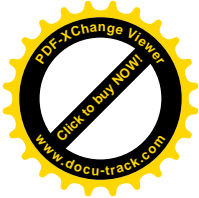
Bo'riyev Sulaymon Bo'riyevich, biologiya fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharopovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qahhorov Otabek Siddiqovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Qosimov Fayzullo Muhammedovich, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Jumayev Ulug'bek Sattorovich, psixologiya fanlari nomzodi, dotsent

MUNDARIJA

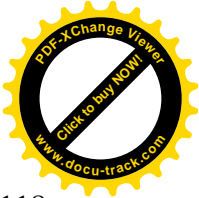
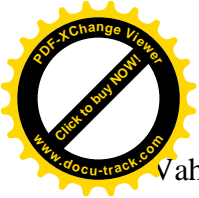
Обиджон ХАМИДОВ. Аниқ ва табиий фанларни ўқитишнинг устувор вазифалари..... 8
 Комил МУҚИМОВ, Ғофуржон ЭШОНҚУЛОВ, Сиддик ҚАХҲОРОВ, Дилноза НАМОЗОВА,
 Барно ЭСАНОВА. Заряд ташувчиларнинг баллистик транспорти..... 10
 Ҳусниддин ЖЎРАЕВ. Интеграциялашган медиатаълим тизимини яратишда муқобил
 энергия манбаларидан фойдаланиш йўналишлари 17

МАТЕМАТИКА VA UNI O‘QITISH METODIKASI24

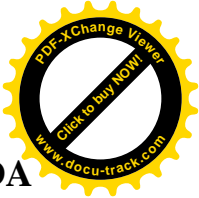
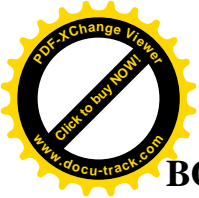
Ҳайдар RASULOV. «Kompleks analiz» fanida mustaqil ta’limni tashkil qilish 24
 Завқиддин БОЗОРОВ, Тўлқин РАСУЛОВ. Баъзи юқори даражали алгебраик тенгламалар ва
 уларнинг ечиш алгоритмлари 30
 Шаҳло МЕРАЖОВА. Амалий машғулотлар жараёнида “дифференциал тенгламалар” фанини
 инновацион технологиялар асосида такомиллаштириш..... 34
 Нилола НАҲИТОВА, Barchinoy RUSTAMOVA. O‘rta maktabda matematika fanini o‘qitishda
 umumlashtirish metodining afzalliklari 37
 Sitorabonu OТАJONOVA. Planimetriyada uchburchak yuzini topishda ishlatiladigan ba'zi xususiy
 formulalarni keltirib chiqarish usullari 39
 Shahlo MERAJOVA, Nursaid MERAJOV, Gulasal RAXIMOVA. Matematikadan matnli
 masalalrni yechishni birgalikda o‘rganamiz 46
 Anvar RASHIDOV. Matematika darslarida ta’limning shaxsga yo‘naltirilgan texnologiyasi 51
 Азимжон ҚАЛАНДАРОВ. Абу Али ибн Синонинг арифметикага оид ишлари..... 56
 Ғуломжон ҚУРБОНОВ. Аналитик геометриянинг векторлар мавзусини ўқитишда
 компьютерли таълим технологияларидан фойдаланиш 59
 Ҳайдар RASULOV, Elyor DILMURODOV, Zarinabonu MUSTAFOYEVA. Funktsional
 tenglamalarni yechish bo‘yicha ba’zi uslubiy ko‘rsatmalar 62
 Тўлқин РАСУЛОВ, Муяссар БОБОЕВА. Ўрта қийматлар ва улар орасидаги муносабатлар .66
 Набия ТЎРАЕВА, Зилола ҲАМРОЕВА. Геометрия фанини ўқитишда системалилик 71
 Жаҳонгир ЖУМАЕВ. Математика дарсларда компьютерли технологияларидан фойдаланиш
 ноанъанавий ўқитишнинг янги модели сифатида 75

FIZIKA VA UNI O‘QITISH METODIKASI.....79

Эркин НАЗАРОВ, Зилола ТУКСАНОВА. Эффективное использование инновационных
 технологий в системе образования 79
 Бахтиёр ҚОБИЛОВ. Александрия академияси алломаларининг физика фани ривожига
 қўшган ҳиссалари..... 82
 Муҳиддин НАРЗУЛЛАЕВ. Астрономик таълим орқали экологик маданиятни
 шакллантириш..... 87
 Вахтийор ҚОБИЛОВ. Fizika fanini o‘qitishda loyihaviy ta’lim texnologiyasidan foydalanish..... 93
 Нозима ҲАМДАМОВА. Физика таълимида ўқувчиларнинг ижодкорлик қобилиятларини
 ривожлантириш масалалари 97
 Jasur ARABOV, Laziz OCHILOV, Umida ANSUROVA. Talabalarda yarimo‘tkazgichlarga doir
 masala yechish ko‘nikmasini shakllantirish..... 101
 Нигора НАСЫРОВА. Некоторые методические аспекты решения задач на практических
 занятиях по квантовой механике 104
 Ulug‘bek MAVLONOV. Maktabning yuqori sinf o‘quvchilari o‘rtasidagi olimpiada tayyorgarligida
 fizika masalalarining tahlili..... 108
 Комилжон ТУРСУНМЕТОВ, Феруза СУЛТОНОВА, Фарход ТУРГУНБОЕВ. Ареометр ва
 уларнинг хоссалари..... 112
 Сафо САИДОВ. Узлуксиз таълим тизимида педагогик тестшуносликнинг типология
 масалалари 116

Vahob Kamalov. O‘qitish usulini tanlash mezonlari, fizika o‘quv mavzularida pedagogik axborot texnologiyalaridan foydalanish	118
СОДИҚОВА Ш.М. Физика ўқитиш жараёнини модернизациялашнинг устувор йўналишлари	124
Муҳаббат АЖИЕВА, Алишер АЖИЕВ, Гулхан КУВВАТОВА. Значение дидактического материала для закрепления межпредметных связей при изучении естественных наук	129
Mustaqim RAVSHANOV. Magnit maydon qonuniyatlariga doir masalalar yechishda talabalarda ko‘nikma shakllantirish.....	132
Gulruxsor ERGASHEVA. Biologiyada 3D texnologiya elementlaridan foydalanish o‘quvchilarning kasbiy kompetentsiyasini shakllantirish vositasi sifatida.....	136
МЕHNAT TA’LIMI.....	141
Сиддик ҚАҲҲОРОВ, Зилола РАСУЛОВА. Талабаларнинг тикувчилик компетентлигини шакллантиришда инновацион педагогик технологияларнинг илмий-методик аҳамияти	141
Шаҳноза Қулиева. Бўлажак ўқитувчиларни тизимли ёндашув асосида тайёрлаш жараёнида муаммоли вазиятлардан фойдаланиш.....	145
Гулнора ТОШЕВА. Бўлажак мутахассисларни дизайнерлик фаолиятига тайёрлашда назария ва амалиёт бирлигини таъминлашнинг назарий асослари.....	148
Улуғбек ИБРАГИМОВ. Технологик жараёнлар ва тизимларни моделлаштириш ихтисослик фанини ўқитишда мавзуга йўналтирилган компьютер дастурларидан фойдаланиш аҳамияти.....	152
Олима Муҳидова. Технология фани ўқитувчиларини тайёрлашда компетенциявий ёндашувлар	158
Ма’мурjon ХО’ЖИЙЕВ. Oliy ta’limda maxsus fanlarni masofaviy o‘qitishda vizual dasturlarning fanlarni o‘zlashtirishdagi imkoniyatlari	164
Алимов Аъзам. Касбий таълим йўналиши талабаларини инновацион фаолиятга тайёрлаш жараёнини лойиҳалаштириш	171
Наргиза Миржанова. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя технологии	177
Олимжон ТЎЙЧИЕВ. Ўқувчиларнинг техник ижодкорлик қобилиятларини ривожлантиришда робототехника элементларидан фойдаланиш	182
АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ.....	186
Озоджон ЖАЛОЛОВ. Верхняя оценка норма функционала погрешности кубатурных формул в пространстве $\bar{L}_2(K_n)$	186
Нозимбек ЗАРИПОВ. Дастурлаш муҳитидан фойдаланишнинг асосий тамойиллари	191
Feruz QOSIMOV. Umimiy o‘rta ta’lim maktablari informatika kursida “algoritmlar” mavzusini o‘rganish bosqichlarining tahlili	194
Namza Eshonqulov. Bulutli ma'lumotlar omborida qidirishni optimallashtirish usullari	198
Umid Hayitov. O‘quvchilar bilimni baholashda ispring quizmaker dasturlarining imkoniyatlari	201
Лола ЯДГАРОВА, Гулсина АТАЕВА. Компьютер технологияларини ёшларга ўргатишда интерактив усуллардан фойдаланиш	205
Gavhar TURDIYEVA, Sohiba JUMAYEVA. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchisini tayyorlashda o‘qitishning innovatsion usullari va elektron ta’lim tizimlaridan foydalanish.....	210
Ziyomat SHIRINOV. C# dasturlash tilida MVC 4 texnologiyasidan foydalanib web sahifa tayyorlash bosqichlari.	214
Nigora BOTIROVA, Shafoat IMOMOVA. Elektron ta’lim resurslarining tashkil etuvchilari va taqdim etish shakllari	224
Murodova Guli. Obyektga yo‘naltirilgan fikrlashni qo‘llagan holda maktabda o‘quv jarayonining samaradorligini oshirish.....	227
Ҳаким РУСТАМОВ. Информатика ва математика дарсларида дидактик-дастурий кроссвордлардан фойдаланиш.....	230

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHISINI TAYYORLASHDA O'QITISHNING INNOVATSION USULLARI VA ELEKTRON TA'LIM TIZIMLARIDAN FOYDALANISH

Gavhar TURDIYEVA

Buxoro davlat universiteti axborot texnologiyalari kafedrası katta o'qituvchisi

Sohiba JUMAYEVA

G'ijduvon tuman 27-umumiy o'rta ta'lim maktabi
1-toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi

o'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilariga ta'lim berish jarayonida o'qitishning innovatsion usullari va t

Tayanch tushunchalar: *innovatsiya, elektron ta'lim, interfaol doska, elektron hujjat, elektron pochta, Hot Potatios*

В статье анализируются инновационные методы обучения и использование систем электронного обучения в обучении будущих учителей начальных классов и их значение для образовательного процесса.

Ключевые слова: *инновации, электронное обучение, интерактивная доска, электронный документ, электронная почта, Hot Potatios*

The article analyzes innovative teaching methods and the use of e-learning systems in teaching future elementary school teachers and their importance for the educational process.

Keywords: *innovation, e-learning, interactive whiteboard, electronic document, email, Hot Potatios*

Zamonaviy jamiyat doimiy rivojlanish va o'zgarish holatidadir. Bunday jamiyatdagi ta'lim tizimi ham jamiyat va davlat talablarini qondirish uchun o'zgartirilishi va takomillashtirilishi kerak. Shunday usullardan biri, ta'lim tizimining zamon talablariga javob berish qobiliyati - bu o'rnatilgan ta'lim tizimiga innovatsiyalar - sifatli va yangilarini kiritish.

Talabalarga katta miqdordagi ma'lumotni olish va undan foydalanish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga bo'lgan ehtiyoj o'qituvchilar tomonidan axborotni taqdim etishning yangi usullarini, yangi texnologiyalar va o'qitish usullarini yaratishga olib keladi va pedagoglarni o'qitish usullariga ijodiy yondashishga majbur qiladi.

Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev 2020-yil 24-yanvarda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga Murojaatnomasida "Oliy ma'lumot olaman, o'z ustimda ishlab, ilmli bo'laman, degan, yuragida oti bor, jo'shqin yoshlarimizning tahsil olishi uchun hamma qulayliklarni yaratishimiz shart."-degan edilar. Oliy ta'lim tizimida dars berayotgan har bir professor-o'qituvchi bu so'zlarni o'z faoliyati davomida dasturi amal qilib olishi zarur.

Bugungi kunda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida pedagog har tarafli mukammal bilimga ega bo'lgan, pedagogik kompetensiyasi yuqori bo'lgan, zamonaviy talablarga muvofiq bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisini kasbiy tayyorlash sifati muammosini hal qila oladigan, o'quv jarayoniga eng yangi model sifatida innovatsion o'qitish texnologiyasini joriy eta oladigan xususiyatlarga ega bo'lishi kerak.

O'qitish usuli bu murakkab, ko'p sifatli ta'lim bo'lib, unda obyektiv qonuniyatlar, maqsadlar, mazmun, printsiplar va shakllar aks ettirilgan.

O'qitish uslubi nazariyasi va amaliyotining asosligi unda mavjudligi bilan tavsiflanadi:

- o'qituvchi tomonidan rejalashtirilgan o'quv maqsadlari;
- ushbu maqsadlarga erishish uchun o'qituvchining tanlagan usullari; talabalar bilan hamkorlik qilish usullari;
- o'quv materialini muayyan o'quv materiallari bilan birgalikda o'rganish;
- ma'lumot manbalari;
- o'quv jarayoni qatnashchilarining faolligi;
- o'qituvchi mahorati;
- usullar va vositalar tizimi va boshqalar [1].

O'qitishning innovatsion usullariga bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy mahoratini

o

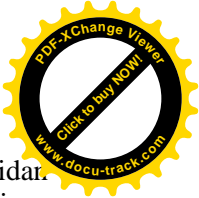
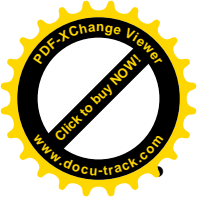
o'qituvchisini tayyorlash jarayonida quyidagi usul va vositalardan foydalanish kerak.

o

,

o

,

2020. MS. PEDAGOGIK MAHORAT*ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО*PEDAGOGICAL SKILL

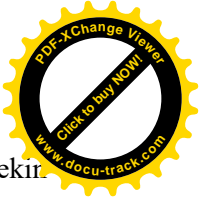
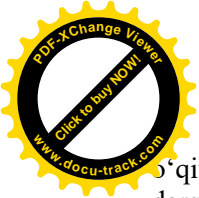
interfaol ma'ruzalar o'tkazish, ya'ni ma'ruza davomida talabalar bilan ishlashda "savol-javob" usulidan foydalanish; talabalar tomonidan tayyorlangan ushbu mavzudagi savollardan birini ochib beradigan qisqa prezentatsiyalar o'tkazish; sinovlar;

- amaliy mashg'ulotlar jarayonida talabalar o'zlarining mustaqil ishlanmalari asosida mutaxassislikning muhim muammolarini hal etadigan "suhbatlar", "seminar" kabi ish shakllarini tashkil etish; nizolar, munozaralar, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish; didaktin o'yin metodlaridan foydalanish;
- talabaning mustaqil ishini o'zgartirish, individual tadqiqot topshirig'ini, loyiha ishlarini bajarish, mustaqil ta'lim topshiriqlarini yo'nalishga mos holatda ishlab chiqish;
- auditoriyada talabalar tomonidan tayyorlangan taqdimotlar, nashrlar, veb-saytlardan foydalanish; elektron o'quv kurslaridan foydalanish;
- O'qituvchining faolligi, ijodini rivojlantirishga hissa qo'shadigan rolli va ishbilarmon o'yinlar, amaliy mashg'ulotlar, didaktik metodlardan oliy ta'limning o'quv jarayonida foydalanish;
- bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy mahoratini shakllantirishga yordam beradigan mahorat darslari, o'quv mashg'ulotlarini o'tkazish; keys texnologiyalari ishlab chiqish;
- ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar jarayonida, multimediya vositalaridan keng foydalanish, elektron va har xil turdagi ma'ruza yozuvlari, talabalarga elektron axborot vositalarida ma'lumot berish, Internetda qidirish va elektron baza yaratish;
- individual amaliy mashg'ulotlar paytida taqlid, aks ettirish, yengillik elementlaridan foydalanish;
- Topshiriqlarni a'lo darajada bajara oladigan o'quvchilarning yutuqlarini kuzatish va baholash jarayonida yangi yondashuvlardan foydalanish.

Oliy ta'limning o'quv jarayonida pedagogik texnologiyalar, o'qitishning innovatsion usullaridan foydalanish kelajakdagi boshlang'ich maktab o'qituvchisining kasbiy tayyorgarligi sifatini sezilarli darajada oshirish, uning jahon mehnat bozorida raqobatdoshligini ta'minlash va oliy ta'lim tizimida faol ishtirok etish imkoniyatini beradi. Ular orasida, shubhasiz, krossvordlar, elektron topshiriqlar munosib o'rin egallaydi. Krossvord talabalar tafakkurini faollashtirishning qulay shakli. Krossvordli jumboqni tayyorlash jarayonida talaba nazariy va amaliy materiallarni sinchkovlik bilan o'rganishi, nafaqat ma'ruzalar va darsliklarga, balki qo'shimcha va ma'lumotnomalarga murojaat qilishi kerak. Bunday materialni ishlab chiqish va tanlash jarayonida talaba, shubhasiz, allaqachon olingan materialni chuqurroq o'zlashtiradi va qo'shimcha ma'lumotlarga ega bo'ladi, ular asta-sekin yig'ilib, yanada yuqori darajadagi bilimlarni shakllantiradi. Shu bilan birga, vazifaning nostandart shakli ushbu vazifani bajarishda nostandart yondashuvni rag'batlantiradi, shuning uchun nafaqat bilim faoliyati faollashadi, balki kelajakdagi mutaxassislarning ijodiy boshlanishi hamdir. Krossvordlarni Hot Potatoes dasturlarida yaratish talabalarining elektron tizimdan dars jarayonida samarali foydalanishini ta'minlaydi. Modul materialini o'rganish oxirida krossvordli jumboqni o'rta muddatli nazorat shakli sifatida ishlatish tavsiya etiladi. ***Ushbu ish shaklidan foydalanish tajribasi shuni ko'rsatadiki, asosan talabalar ushbu vazifaga norasmiy ravishda yondashadilar. Chegaraviy boshqaruvning shakli sifatida krossvordlardan foydalanishning quyidagi afzalliklarini ajratib ko'rsatish mumkin:***

- o'rganilayotgan materialni chuqurroq o'rganish imkoniyatiga ega bo'lgan holda takrorlash;
- talabalarining intizomning asosiy tushunchalarini o'zlashtirishi, topshiriqlarni o'z vaqtida topshirilishini ta'minlash;
- faol so'z boyligini kengaytirish;
- so'z bo'yicha ijodiy va tadqiqot ishlari; savol va topshiriqlarni to'g'ri va aniq shakllantirishda amaliy ko'nikmalarni egallash va natijada barkamol madaniy nutqni rivojlantirish;
- talabalarga ijodiy tafakkurni rivojlantirish, innovatsion echimlarni ishlab chiqishga hissa qo'shadigan vazifaga ijodiy munosabat;
- intizomga bo'lgan qiziqish va o'z ishlarining natijalariga befarqlikni kuchaytirdi. Shunday qilib, tematik krossvordlarni yig'ish kabi ish shaklidan foydalanish o'quvchilarning ish natijalariga qiziqishini oshirish va ijodiy salohiyatini rivojlantirish bilan birga o'quv materialini yaxshiroq o'zlashtirishga imkon beradi.

O'qishni, yozishni va raqamlashni o'rgatish bilan bir qatorda, bolalarni birinchi sinfdan boshlab maktabda va kundalik hayotda raqamli texnologiyalardan ishchi vosita sifatida foydalanishni o'rgatish muhimdir. Statistika ma'lumotlarga ko'ra, 1-4 sinf o'qituvchilarining 18-20 foizi sinfda kompyuter texnologiyalaridan foydalanishga salbiy munosabatda, kompyuterga qiziqish bildirmaydilar, kompyuter savodxonligi bo'yicha o'quv kurslaridan qochishadi, o'zlarining kompyuter bilimdoni bo'lgan hamkasblari yordamiga tayanishni avval ko'rishadi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining yarmidan ko'pi (54%) kompyuterlarga ijobiy qarashadi, yangi AKTga qiziqish bildiradilar, ularni o'z amaliyotlarida qo'llaydilar, ular orasida yosh o'qituvchilar (5 yilgacha ish staji) va tajribali o'qituvchilar bor. Boshlang'ich sinf

2020. MS. PEDAGOGIK MAHORAT*ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО*PEDAGOGICAL SKILL

O'qituvchilarining uchdan ikki qismi axborot texnologiyalariga ijobiy qarashadi, ularga qiziqishadi, lekin darslarida foydalanmaydilar.

O'qituvchilar tomonidan boshlang'ich sinflarda axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish:

1. Elektron hujjat aylanishi ta'minlaydi.
2. Tayyor bo'lmagan multimedia mahsulotlarini ishlatish va darsning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.
3. Darslarga yoki o'z-o'zini o'qishga tayyorgarlik ko'rish uchun Internet manbalaridan foydalanish imkoniyatini yaratadi.
4. Elektron pochta orqali yozishmalar, hamkasblar bilan muloqot qilish uchun foydalaniladi.
5. Maktab soatlaridan keyin kompyuter texnologiyalaridan foydalanish va o'z ustida ishlashni ta'minlaydi.
6. Ota-onalar bilan ishlashda, o'qituvchilar kengashlarida, o'quvchilarni ma'lumotlar bazasini shakllantirishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanishni ta'minlaydi.
7. O'z fanidan multimedia mahsulotlarini yaratadi.
8. Turli darajadagi masofaviy tanlovlarda, musobaqalarda, konferentsiyalarda qatnashishda Internetdan foydalanish.
9. Masofaviy ta'lim (uzluksiz ta'lim) orqali ta'lim berishni tashkilashtiradi.

Ushbu ro'yxatdan ko'rinib turibdiki, o'qituvchilar ko'proq qulaylik uchun kompyuterdan foydalangan holda tayyor mahsulotni iste'mol qilishga ko'proq e'tibor berishadi. Ular o'z-o'zini o'qitish, kasbiy aloqa, masofaviy tajriba va masofaviy ta'lim uchun uning ahamiyatini deyarli ko'rmaydilar. Shuning uchun bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi albatta AKT vositalaridan foydalanish imkoniyatlarini bilishi zarur.

Ta'limda interfaol texnologiyalardan foydalanish odatiy holga aylanmoqda. Interfaol doskalar singari interfaol uskunalar o'quvchilarda bilim olishga barqaror turtki yaratadi va o'quv muammolarini ijodiy hal etishga yordam beradi va shu orqali o'quvchilarning tasavvuriy tafakkurini rivojlantiradi. Interfaol doskadan foydalanib prezentatsiyalar namoyish etish, modellar yaratish, talabalarni materialni o'zlashtirish jarayonida faol jalb qilish, darsning sur'ati va kursini yaxshilash mumkin. Elektron doska bolalarga qo'rquv va xijolatni engishga yordam beradi va ularni o'quv jarayoniga jalb qilish juda oson. Ko'rinishning ajoyibligi tufayli interfaol doskadan foydalanish bolalarning e'tiborini o'quv jarayoniga jalb qilish imkonini beradi, motivatsiyani oshiradi. Kompyuterdagi barcha narsalar interfaol doskada namoyish etiladi.

Interfaol doskada obyektlar va yorliqlarni ko'chirish, matnlarga, chizmalarga va diagrammalarga sharhlar qo'shish, asosiy joylarni ajratib ko'rsatish va ranglar qo'shish mumkin. O'qituvchi darsni talabalar bilan birgalikda "aqliy hujum" rejimida taqlid qilish, o'quv materialini namoyish etish, ekrandagi tasvirning tepasida yozma izohlar berish, talabalar g'oyalarini yozish va shu bilan o'quvchilar bilan o'quv materiallari bilan umumiy xulosani yaratish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, interfaol doskada yozilgan narsalar talabalarga uzatilishi, magnit tashuvchida saqlanishi, bosilishi va elektron pochta orqali yuborilishi mumkin. Ekrandagi tasvirning tepasiga yozma izohlar berish, talabalar fikrlarini yozish va shu bilan o'quvchilar bilan birgalikda o'quv materiallari bilan umumiy referat tuzish mumkin.

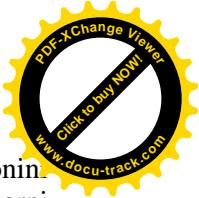
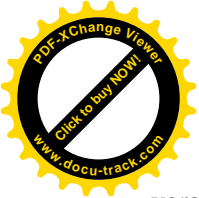
Shuningdek, darslarda Internetga kirish mumkin, bu yerda talabalar mustaqil ravishda yangi ma'lumotlarni olishlari mumkin. Interfaol doskada ishlayotganda o'quvchilar diqqatining kontsentratsiyasi yaxshilanadi, o'quv materiallari tezroq o'zlashtiriladi va natijada har bir o'quvchining faoliyati yaxshilanadi va bu zamonaviy ta'lim darajasini sifat jihatidan oshiradi.

O'qituvchi interfaol doskadan nafaqat rasm va grafikani ko'rsatishi va sharhlashi, balki o'z rasmini yaratishi mumkin. O'qituvchi hal qila oladigan barcha qiyinchiliklarga qaramay, yangi texnologiyalar o'qituvchiga ko'proq imkoniyatlar yaratadi.

Mavjud tajriba shuni ko'rsatadiki, interfaol doska bilan ishlash o'quvchilar, ayniqsa, boshlang'ich maktabning o'quvchilari idrokini yaxshilaydi. O'qituvchi darslarni tayyorlashda duch keladigan asosiy muammo bu mavzuga doir ma'lumot qidirishdir. Turli xil tasvirlangan ma'lumotlar bolada kashfiyotlarga bo'lgan chanqoqlikni uyg'otishga, jiddiy entsiklopedik bilimlar bilan tushuntirish va tanishtirishga, maktab fanlarini o'zlashtirishga yordam beradi.

Zamonaviy axborot va kommunikatsiya texnologiyalari vositalarini ta'lim jarayoniga kirib kelishi an'anaviy o'qitish usullariga qo'shimcha ravishda yangi o'qitish shakli - masofaviy o'qitish yaratilishiga omil bo'ldi.

Masofaviy ta'limda talaba va o'qituvchi fazoviy bir-biridan ajralgan holda o'zaro maxsus yaratilgan o'quv kurslari, nazorat shakllari, elektron aloqa va Internetning boshqa texnologiyalari yordamida doimiy muloqotda bo'ladilar. Internet texnologiyasini qo'llashga asoslangan masofaviy o'qitish jahon axborot ta'lim tarmog'iga kirish imkonini beradi, integratsiya va o'zaro aloqa tamoyiliga ega bo'lgan muhim bir turkum yangi funksiyalarni bajaradi.

2020. MS. PEDAGOGIK MAHORAT*ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МАСТЕРСТВО*PEDAGOGICAL SKILL

Masofaviy o'qitish barcha ta'lim olish istagi bo'lganlarga o'z malakasini uzluksiz oshirish imkonini yaratadi. Bunday o'qitish jarayonida talaba interaktiv rejimda mustaqil o'quv-uslubiy materiallarni o'zlashtiradi, nazoratdan o'tadi, o'qituvchining bevosita rahbarligida nazorat ishlarini bajaradi va guruhdagi boshqa «virtual o'quv guruhi» talabalari bilan muloqotda bo'ladi.

Ma'lum sabablarga ko'ra, ta'lim muassasalarining kunduzgi bo'limlarida tahsil olish imkoniyati bo'lmagan, masalan, sog'ligi taqozo etmaydigan, mutaxassisligini o'zgartirish niyati bo'lgan yoki yoshi katta, malakasini oshirish niyati bo'lgan kishilar uchun masofaviy o'qitish qulay o'qitish shakli hisoblanadi.

Talabalarining mustaqil o'zlashtirishi uchun elektron o'quv kurslarining ahamiyati katta. Dars jarayonida va darsdan tashqari vaqtlarda shug'ullanish uchun elektron o'quv kurslari juda qulay bo'lib hisoblanadi. Elektron o'quv kurslarini tashkil etish o'qituvchidan pedagogik mahoratni, fanni chuquq bilish kerakligini talab qiladi. Dars beradigan o'qituvchi elektron o'quv kurslarini yaratish jarayonida mahoratli pedagog, psixolog va qolaversa yaxshi metodist bo'lishi kerak. Elektron o'quv kursini yaratishda fanni to'liq qamrab oladigan, modullarga bo'lingan holatda har bir mavzuni t'ulik shakllantirish, metodikasini ishlab chiqish, mavzuga doir test topshiriqlarini shakllantirish zarur. Moodle tizimi yordamida talabalarga fanlarni turli innovastion metodlar yordamida tashkillashtirish mumkin. Har bir ma'ruza, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarining ishlanmalari, topshiriqlari kursda to'liq shakllantirilgan. Talabalar dars jarayonida kursdan foydalanishda mavzularga tegishli ma'lumotlarni elektron o'quv uslubiy majmuadan, kursga joylashtirilgan adabiyotlardan olib o'rganishadi. Bu talabalarga tizimdan foydalanishga qiyinchilik tug'dirmaydi. Chunki universitet hududida ochiq Wi-Fi tizimlari, xosting xizmatlari tashkillashtirilgan. Qolaversa Moodle tizimining mobil versiyalariga xam tarmoqda ulanishga imkon yaratilgan. Talabalar asosan mobil versiyalardan foydalanib darsga tayyorgarlik ko'rishadi.

Masofaviy o'qitishda turli xil axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalaniladi, ya'ni har bir texnologiya maqsad va masala mohiyatiga bog'liq. Masalan, an'anaviy bosma usuliga asoslangan o'qitish vositalari (o'quv qo'llanma, darsliklar) talabalarni yangi material bilan tanishtirishga asoslansa, interaktiv audio va video konferentsiyalar ma'lum vaqt orasida o'zaro muloqotda bo'lishga, elektron pochta to'g'ri va teskari aloqa o'rnatishga, ya'ni xabarlarni jo'natish va qabul qilishga mo'ljallangan.

Oldindan yozilgan videoma'ruzalar talabalarga ma'ruzalarni tinglash va ko'rish imkonini bersa, faksimal aloqa, xabarlar, topshiriqlarni tarmoq orqali tezkor almashinish talabalarga o'zaro teskari aloqa orqali o'qitish imkonini beradi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida talabalarga barcha fanlardan dars berish jarayonida AKT vositalaridan foydalanib tashkillashtirish, ularni mustaqil ishlashga o'rgatish, mustaqil ta'lim topshiriqlarni electron shaklda qabul qilishga o'rgatish kelajarda ularning pedagogic faoliyati jarayonida muhim rol o'ynaydi. Bugungi kun boshlang'ich sinf o'qituvchisi dars davomida AKTning barcha vositalaridan foydalana olishi, internet orqali fanga tegishli yangiliklardan xabardor bo'lishi, innovastion ta'lim metodlarini dars jarayonida qo'llay olishi lozim. Shunday pedagoglar boshlang'ich sinflarda dars bergandagida ta'limning sifat va samaradorligi oshadi va ta'lim olayotgan yoshlar jahon standartlari talabiga javob bera oladigan kadrlar bo'lib yetishishadi.

Adabiyotlar

1. Prokopenko I.F., Evdokimov V.I. Pedagogik texnologlar: darslik. Xarkov, 2005. -- 224 p.
2. Zaxarova N.I. O'quv jarayoniga axborot texnologiyalarini joriy etish. "Boshlang'ich maktab" jurnali № 1, 2008 yil.
3. Turdiyeva G.S. Google сайт хизматлари ёрдамида талабаларнинг мустақил ишларини ташкиллаштириш технологияси // Вухоро davlat universiteti ilmiy axboroti. №2(74)-2019.-260-266 bet.
4. Turdiyeva G.S. Интерактив ўқув материалларини ва электрон ўқув курсларини Courselab редакторида яратиш усуллари // Международная научная конференция "Актуальные научные исследования современном мире" 2016 год 23-24 февраля. Город Переяслав-Хмельницкий (Украина)
5. Турдиева Г.С. Moodle — свободная система управления обучением // Тохиров Б. Н. Modern science in the xxi century: main problems and stages of development collection of international scientific articles volume ii moscov-2017, f october 5, 2017 №. 3.